

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK

TBMM'YE KARŞI İSYANLAR

Püf Noktalar & Püf Yorumlar

TBMM'YE KARŞI AYAKLANMALAR

- 23 Nisan 1920'de Ankara'da TBMM açıldıktan sonra **Anadolu'nun çeşitli yerlerinde ayaklanmalar çıktı.**

Ayaklanmaların çıkmasında;

- **İstanbul Hükümetinin Mustafa Kemal ve silah arkadaşlarını idama mahkûm ettirmesi**
- **İstanbul Hükümetinin saltanat ve hilafetin otoritesini devam ettirme düşüncesi**
- **Milli bilinci yok ederek TBMM'yi halktan uzaklaştırmak istemeleri**
- **Şeyhülislamın, milli mücadelenin lider kadrosu aleyhinde fetva yayımlaması,**
- **Azınlıkların (Rum, Ermeni) yeni devletler kurma çalışmaları**
- **İngilizlerin Boğazları daha uzun süre elde tutma planı**
- **Bazı Kuvayı Milliye birliklerinin disiplinsiz hareketleri vb. etkili olmuştur.**

TBMM'YE KARŞI AYAKLANMALAR

DOĞRUDAN İSTANBUL HÜKÜMETİ TARAFINDAN ÇIKARILANLAR

İngilizlerin, Boğazları kontrol altında tutmak amacıyla İstanbul Hükümeti'ne çıkarttıkları isyanlardır.

1- Ahmet Anzavur: Balıkesir ve çevresindeki **Kuvayı Milliye birliklerini dağıtmak amacıyla** İngiliz desteğiyle çıkarılmıştır.

2- Kuvayı İnzibatiye (Halifelik Ordusu) Ayaklanması: Damat Ferit tarafından **milli güçleri dağıtmak amacıyla** İzmit ve çevresinde çıkartılan isyandır.

TBMM'YE KARŞI AYAKLANMALAR

İSTANBUL HÜKÜMETİ VE İTİLAH DEVLETLERİ TARAFINDAN ÇIKARILANLAR

➤ **Halkın dini duygularını istismar ederek Milli Mücadele'yi engellemek için çıkarılan ayaklanmalardır.**

- **Bolu, Düzce, Hendek, Adapazarı** (Boğazlar için),
- **Bozkır, Delibaş Mehmet** (Konya en geniş kapsamlı dini ayaklanma),
- **Koçgiri** (Sivas ve Erzincan),
- **Çapanoğulları** (Yozgat),
- **Çopur Musa** (Afyon)
- **Milli Aşireti** (Urfa), **Cemil Çeto** (Batman)

TBMM'YE KARŞI AYAKLANMALAR

AZINLIKLAR TARAFINDAN ÇIKARILANLAR

Osmanlı Devleti'nin iyice zayıflamasına paralel olarak;

- Doğu Anadolu'da **Ermeniler**,
- Doğu Karadeniz'de **Rumlar**
- Batı Anadolu'da **Rumlar**,
- Güney Anadolu'da Fransızların desteği ile **Ermeniler** tarafından bağımsız bir devlet kurmak amacıyla çıkarılan ayaklanmalardır.

➤ TBMM'ye karşı çıkan ayaklanmaların içerisinde en **uzun süreli olanları azınlık** (özellikle Rum) **ayaklanmalarıdır**.

TBMM'YE KARŞI AYAKLANMALAR

KUVAYI MİLLİYESİLER TARAFINDAN ÇIKARILANLAR

➤ **Düzenli ordunun kuruluş aşamasında belirli bir disiplin ve otorite altına girmek istemeyen bazı Kuvayı Milliye Şefleri tarafından çıkartılmıştır.**

- **Çerkez Ethem** (Kütahya),
- **Demirci Mehmet Efe** (Denizli) ayaklanmalarıdır.

Çerkez Ethem

TBMM'YE KARŞI AYAKLANMALAR

AYAKLANMALARA KARŞI ALINAN ÖNLEMLER

- ✓ **Hıyanet-i Vataniye Kanunu** çıkarıldı. (*yasama yetkisi*)
- ✓ **İstiklal Mahkemeleri** kuruldu.
- ✓ İstanbul Hükümeti'nin fetvasına karşılık olarak **Ankara Müftüsü Rıfat Börekçi imzasıyla karşı fetva hazırlandı.**
- ✓ Ankara'da kurulan **Anadolu Ajansı ve Hâkimiyet-i Milliye Gazetesi** ile aleyhte propagandalara karşılık verildi.
- ✓ **Kuvayı Milliye birlikleri kaldırılmış ve yerlerine düzenli ordu kurulmuştur.**

Püf çıkarım:

İstiklal Mahkemesi üyelerinin Meclis içerisinden seçilmesi TBMM'nin yargı yetkisini de kullandığını gösterir.

TBMM'YE KARŞI AYAKLANMALAR

AYAKLANMALARIN SONUÇLARI

- ✓ TBMM, elindeki insan ve malzeme gücünü ayaklanmaları bastırmak için kullandığından, **milli kaynak zayiatına ve kardeş kanının dökülmesine neden oldu.**
- ✓ **Düzenli ordunun kurulması ve Kurtuluş Savaşı'nın başarıya ulaşması gecikti.**
- ✓ **İtilaf Devletleri ve Yunanlılar, TBMM'nin ayaklanmalarla uğraşmasından yararlanarak işgallerini genişlettiler.**
- ✓ **Ayaklanmaları bastırmasındaki başarılarından dolayı, TBMM'nin halk üzerindeki gücü arttı.(olumlu)**

Bir sonraki dersimiz

SEVR ANTLAŞMASI

